

بررسی ادله کلامی ولایت فقیه از دیدگاه امام خمینی (ره) و شاگردان

ریحانه ورزنده

کارشناس ارشد کلام اسلامی موسسه آموزش عالی حوزوی فاطمه معصومه (س)

چکیده

مسئله ولایت فقیه و اداره و رهبری جامعه اسلامی در عصر غیبت امام معصوم (ع) مسئله‌ای اعتقادی و کلامی است. امام خمینی (ره) و شاگردان ایشان نظیر شهید مطهری و مصباح یزدی و جوادی آملی حاکمیت ولی فقیه را با استناد به ادله عقلی و نقلی می‌پذیرند؛ و اساس و پایه این نظریه در توحید و حاکمیت الهی می‌دانند. مهم‌ترین دلیل حکومت فقیه، ضرورت برپایی حکومت دینی و ولایی است و دلایل عقلی چون حکمت الهی، نیاز به نظم و اجرای قانون در هر عصری، وحدت اسلامی، امنیت، آزادی، جامعیت دین، جاودانگی، استمرار قوانین اسلام، دلایل نقلی و تاریخی همچون آیات، روایات، سیره معصومین، احکام سیاسی و اجتماعی ضرورت حکومت اثبات می‌شود. امام خمینی (ره) در اشاره به دلایل عقلی ولایت فقیه پس از اثبات ضرورت حکومت دینی، قدر متیقن برای تصدی ولایت و حکومت را فقیه می‌داند. از دیدگاه ایشان رهبری سیاسی اجتماعی فقیه عادل و باتقوا دارای شرایط لازم، استمرار حرکت انبیاء و تداوم خط نبوت و امامت است؛ و ایشان با استناد به قاعده عقلی لطف و حکمت الهی و فراهم نمودن زمینه تقرب الهی و لزوم استمرار هدایت الهی فقیه جامع‌الشرایط را لطفی برای بشریت می‌دانند. شهید مطهری مهم‌ترین دلیل عقلی ولایت فقیه جامعیت و جاودانگی و لزوم پاسخگویی دین اسلام به تمامی نیازها می‌داند. و آیت الله مصباح یزدی با استفاده از مقدمات عقلی اصل تنزل تدریجی و تحصیل مصلحت نزدیک‌تر به ایده‌آل و مطلوب را مقتضای عقلی ولایت فقیه می‌داند. آیت الله جوادی آملی حاکمیت معقول و منقول ولی فقیه در عصر غیبت مطابق جهان‌بینی الهی می‌داند و با سه بیان و مقدمات عقلی رهبری فقیه عادل باتقوا جامع‌الشرایط را براساس اقریبیت به معصوم و نزدیک‌ترین افراد به معصوم می‌پذیرند. با استناد به ادله نقلی آیات و روایات، فقیهان شیعه وارثان انبیا، امین پیامبران، جانشینان رسول خدا (صلی الله علیه و آله)، دژهای مستحکم اسلام، حاکم بر پادشاهان، حجت بر مردم از سوی امامان، حاکم و قاضی منصوب از طرف ائمه (علیهم السلام)، محل مراجعه در همه‌ی روی‌دادها و عهده‌دار امور و مجری احکام، هستند که امام خمینی (ره) و شاگردان ایشان با استناد به این ادله ولایت عام بر فقها را اثبات نمودند.

واژه‌های کلیدی: ادله، کلام، ولایت، فقیه، امام خمینی، شاگردان

مطالعات ادبیات، عرفان و فلسفه

دوره ۵، شماره ۱، بهار ۱۳۹۸، صفحات ۱۴۲-۱۳۱